Lakivaliokunta 22.10.2020
EU:n oikeusalan tulostaulu 2020

- Euroopan komissio julkaissut tulostaulua vuodesta 2013 alkaen
- Vuosittain yleiskatsaus indikaattoreihin, joilla tarkastellaan tehokkaan oikeuslaitoksen keskeisiä ominaisuuksia: tehokkuutta, laatua ja riippumattomuutta.
- Tarkoituksena auttaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita parantamaan kansallisten oikeuslaitosten toimivuutta. Oikeuslaitoksia ei aseteta tulostaulussa paremmuusjärjestykseen.
- Komission mukaan vuoden 2020 tulostaulu osoittaa
  - oikeuslaitosten tehokkuus on parantunut edelleen suurimmassa osassa jäsenvaltioita.
  - Haasteena on se, miten varmistetaan kansalaisten luottamus niiden jäsenvaltioiden oikeuslaitoksiin, joissa tuomareiden asemaan liittyvät takeet ja samalla heidän riippumattomuutensa saattavat olla vaarassa

Suomen kanta

- Väline, jolla voidaan tarkastella ja vertailla jäsenvaltioiden oikeuslaitosten riippumattomuutta, laatua ja toimivuutta
- Helpottaa oikeuslaitosten haasteiden, uudistusten ja kehityksen seuraamista
- Tarjoaa informaatiota oikeusvaltioperiaatteen toteutumisen tilasta jäsenvaltioissa, ja se auttaa vahvistamaan periaatteen noudattamista
- Tulosten vertailukelpoisuuden kannalta tärkeää:
  - tutkimusmenetelmät ovat mahdollisimman yhtenäisiä ja luotettavia
  - tutkimuskysymykset mahdollisimman yksiselitteisiä
  - käytettävät indikaattorit ovat selkeitä

Oikeuslaitosten toimivuus

- Oikeuslaitosten toimivuutta kuvataan indikaattoreilla, jotka koskevat
  - → oikeudenkäyntien arvioitua kestoa
  - → asioiden selvitysastetta
  - → ja vireillä olevien asioiden määrää

- Esitetään oikeudenkäyntien keskimääräinen kesto sellaisilla erityisaloilla, joilla EU:n lainsäädännöllä on erityistä merkitystä
  - → kilpailuasiat
  - → sähköinen viestintä
  - → EU-tavaramerkin loukkaus
  - → kuluttajansuoja
  - → rahanpesu

Kaavio 5: Arvio siviili- ja kauppaoikeudellisten, hallinto-oikeudellisten ja muiden ei rikosoikeudellisten asioiden ratkaisemiseen tarvittavasta ajasta vuosina 2012–2018 (ensimmäisessä oikeusasteessa päivinä)

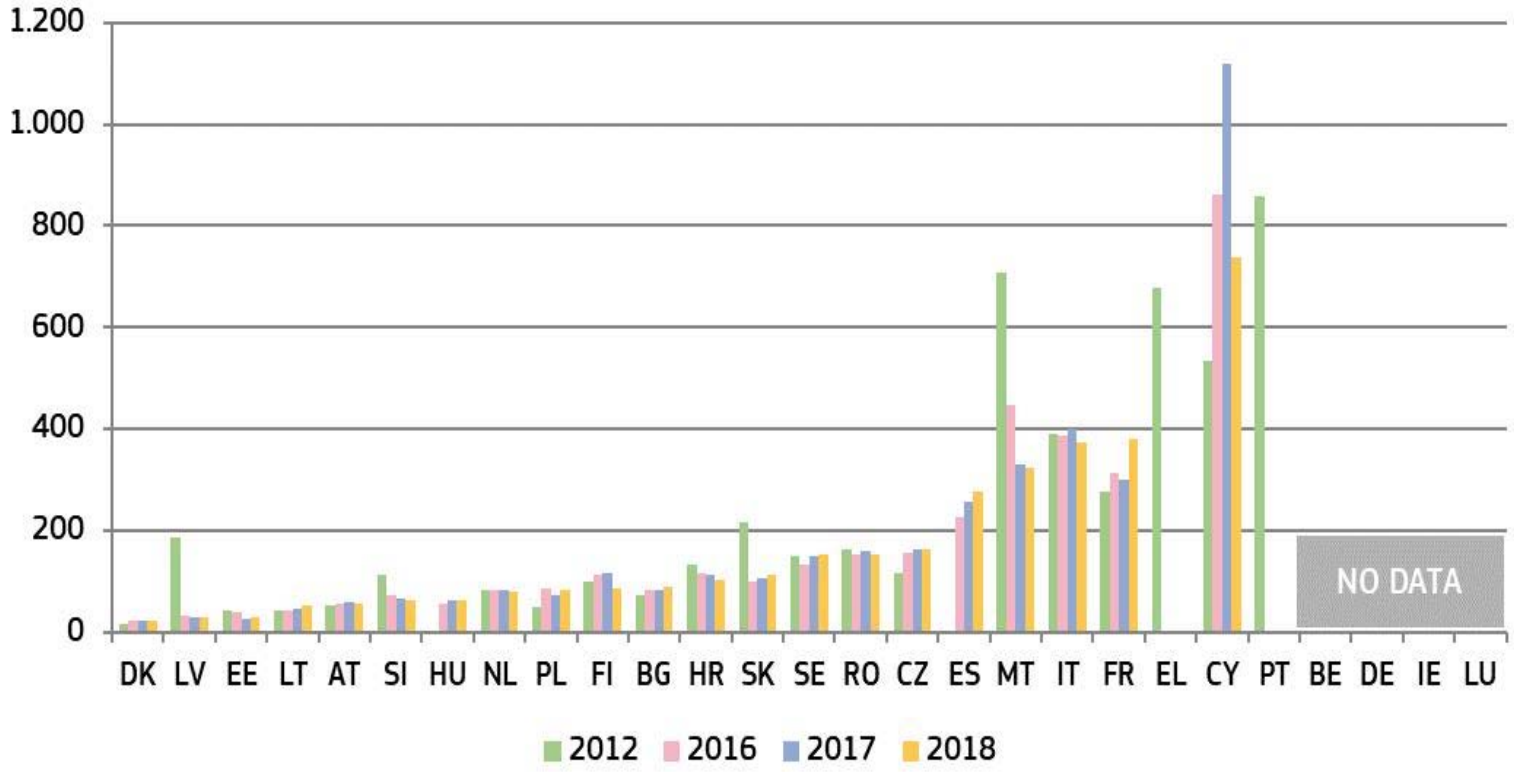

Oikeuslaitosten laatu

- Oikeuslaitosten laadukkuutta edistäviä tekijöitä, joita tulostaulussa tarkastellaan
  - Oikeussuojan saatavuus
    - muun muassa oikeusapu, oikeudenkäyntikulut ja sähköiset asiointimahdollisuudet
  - Riittävät resurssit
  - Tehokkaat arviointivälineet
    - It-käyttömahdollisuudet tilastoinnissa, kyselytutkimukset
  - Asianmukaiset normit ja käytännöt
    - Ajankäyttöä koskevat normit

Kaavio 33: Tuomioistuimia koskevat julkiset menot yhteensä vuosina 2012 ja 2016–2018 (osuutena BKT:stä)

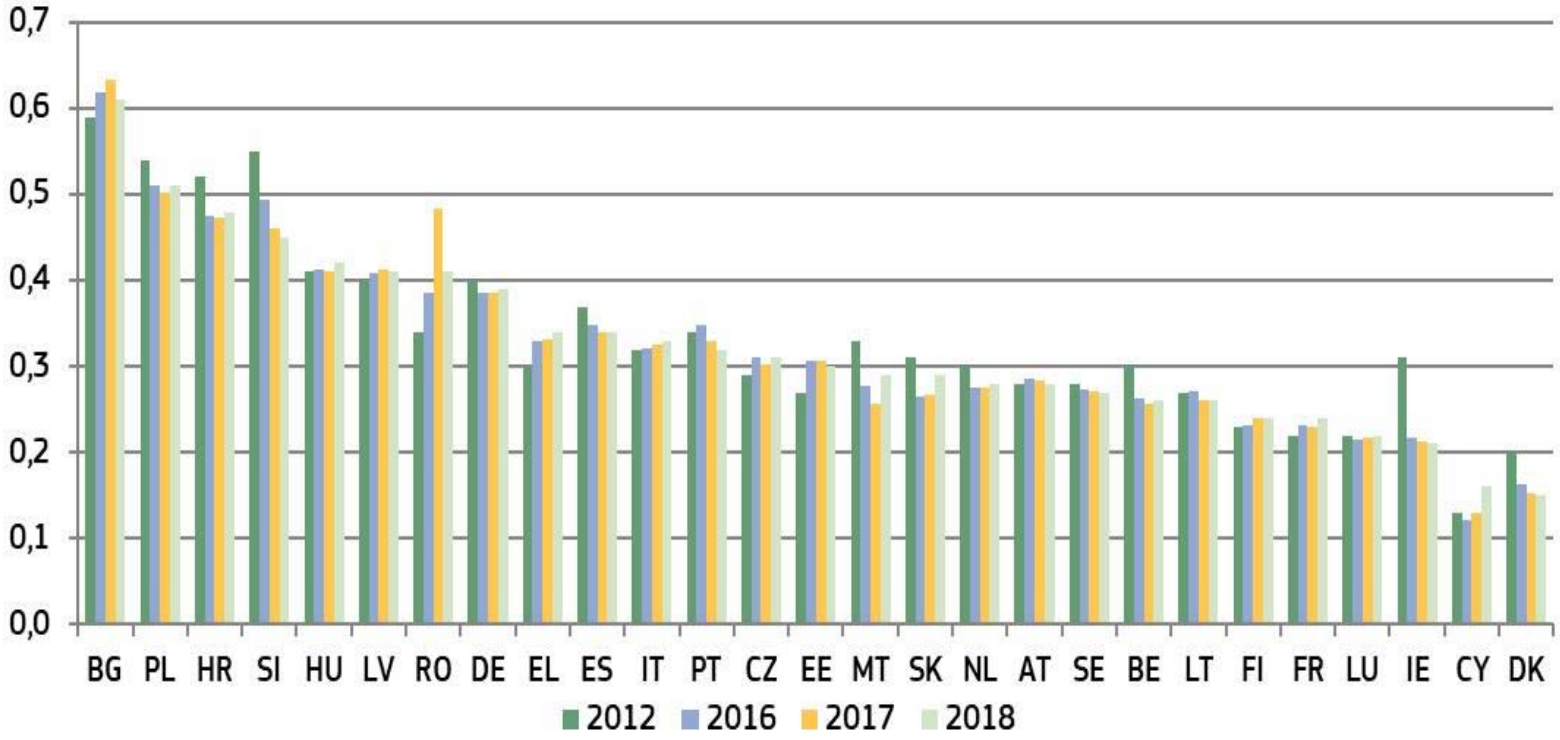

Oikeuslaitosten riippumattomuus

- Riippumattomuutta tarkastellaan indikaattoreilla, jotka
  - kuvaavat suuren yleisön ja yritysten käsityksiä oikeuslaitoksen riippumattomuudesta
  - koskevat tuomareiden ja syyttäjien kurinpitomenettelyitä sekä tuomarineuvostojen jäsenten nimittämiseen liittyviä oikeudellisia takeita

Kaavio 44: Kansalaisten käsitys tuomioistuinten ja tuomareiden riippumattomuudesta

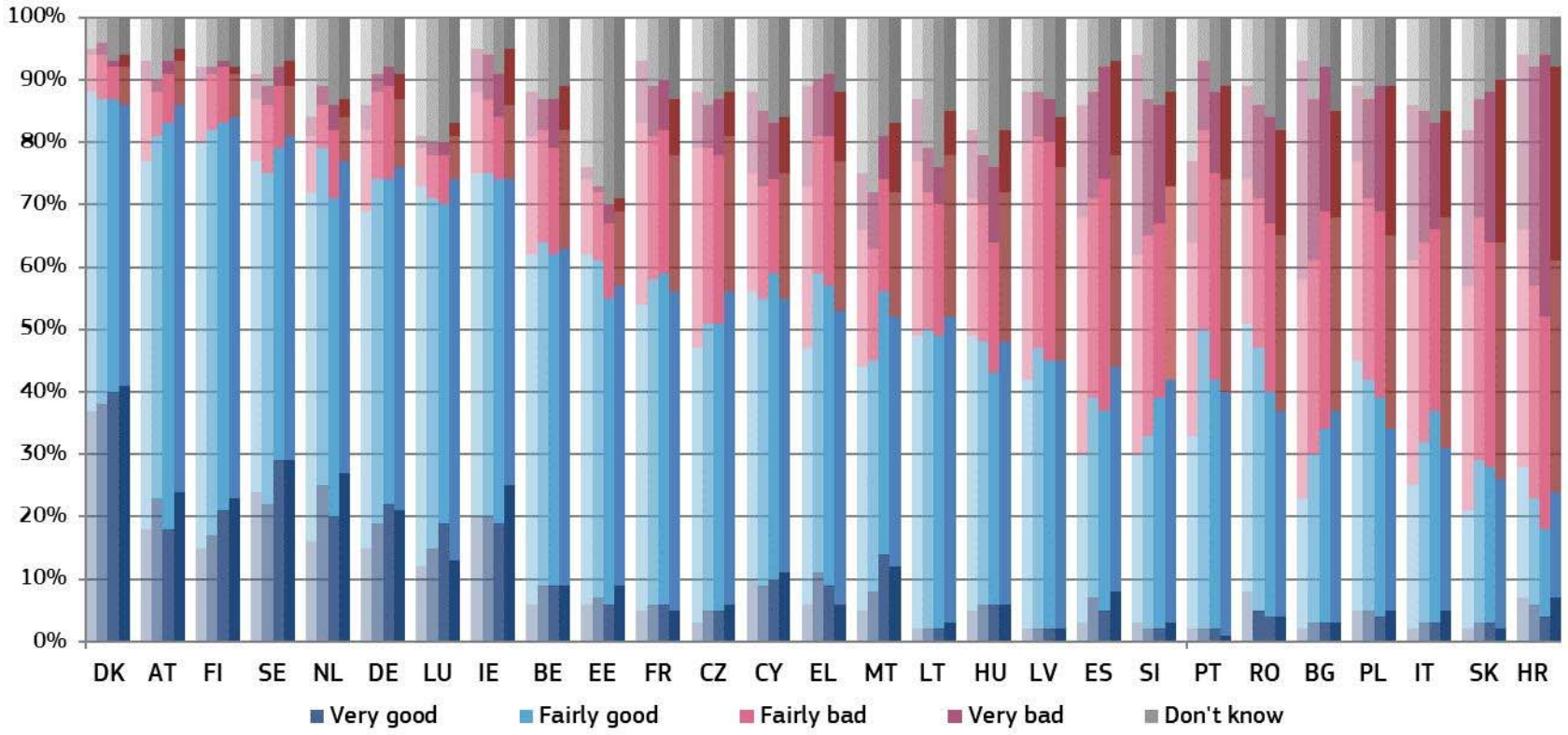

EU:n oikeusalan tulostaulu ja oikeusvaltiokertomus

- EU:n oikeusalan tulostaulu on yksi EU:n oikeusvaltiokertomuksen tietolähteistä. Tulostauluun ei oteta kantaa neuvostossa eikä sitä käsitellä sellaisenaan neuvostossa. Tulostaulun tiedot konkretisoituvat EU-tason keskustelussa osana komission oikeusvaltiokertomusta. Oikeusvaltiokertomusta käsitellään neuvostossa.
- Jatkossa voisi pohtia tulostaulun yhdistämistä oikeusvaltiokertomuksesta eduskunnalle annettavaan valtioneuvoston selvitykseen.